

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 4 april 1919 kl. 1 e. m

*Utlåtande, i anledning av väckt motion med förslag till lag om
ändrad lydelse av 11 § i lagen angående sparbanker.*

I en inom andra kammaren av herr *Röing* väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 177, hemställes, att riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

**om ändrad lydelse av § 11 i lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker,
sådan den lyder enligt lagen den 18 juni 1915.**

Härigenom förordnas, att § 11 i lagen den 28 juli 1892 angående sparbanker, sådan den lyder enligt lagen den 18 juni 1915, skall erhålla följande ändrade lydelse:

11 §. Sparbank må ej driva inlåningsrörelse under annan form, än i 1 § omförmäles; och äger sparbank därvid icke ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid efter uppsägning återbetala insatta medel, styrelsen dock öppet lämnat att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgiva utbetalning utan avvaktan på uppsägningstidens utgång. För fyllande av tillfälligt penningbehov må sparbank upptaga lån och öppna kreditvräkning.

Sparbanks medel må ej såsom lån utlämnas mot annat fordringsbevis än skuldebrev.

Oavsett vad här ovan stadgats skall det dock vara sparbank obehagligt att med ekonomisk förening, som har till ändamål att inom viss ort bereda driftkredit åt idkare av mindre jordbruk (jordbrukskassa) och som i enlighet med bestämmelser, vilka Konungen meddelar, vunnit godkännande från det allmännas sida, träffa avtal om öppnande för kassan av löpande räkning eller kreditvräkning.

Lämnas lån mot borgen eller mot pant av skuldebrev med borgen, skall, där icke gäldenären utfäster sig att inom tre månader återgälda lånet, sparbankens styrelse förbehålla sig rätt att, om den så finner nödigt, uppsäga detsamma till återbetalning inom tre månader. Utöver tio år må icke lån, varom nu är sagt, utestå; skolandet å lån av ifrågasvarande beskaffenhet, som utestår längre tid än ett år, avbetalning årligen göras med belopp, som i förhållande till den tid, för vilken lånet beviljats, blivit i skuldebrevet bestämt, där icke styrelsen begagnar sin rätt att uppsäga lånet till inbetalning på en gång. Så länge lånet kvarstår skall styrelsen årligen underkasta detsamma förnyad prövning.

Vad sålunda är stadgat om den tid, varunder lån mot borgen eller mot pant av skuldebrev med borgen längst må utestå, är icke tillämpligt å lån, som emot dylik säkerhet varder av kommun eller samfällighet med Konungens tillstånd upptaget.

Avtal om öppnande av löpande räkning eller kreditivräkning, varom förmåles i tredje stycket, må ej träffas för längre tid än ett år i sänder och skall, därest det jordbrukskassan lämnade godkännandet genom laga kraft ägande beslut återkallats, kunna uppsägas att genast upphöra att gälla.

Vad i denna paragraf är stadgat må icke utgöra hinder för sparbank att till främjande av sparsamhet och en sund enskild hushållning av insättare mottaga uppdrag att för insättande i sparbanken lyfta vissa belopp av insättaren tillkommande lön eller att för hans räkning av hans tillgodohavande i sparbanken på visst överenskommet sätt verkställa likvider av honom åliggande utbetalningar.

Till stöd för sin hemställan anför motionären följande:

»På senare tid ha i vårt land dels av arbetsgivare, dels av personalen vid särskilda företag, dels av för ändamålet bildade föreningar i ganska stort antal anordnats inrättningar under namn av intressekontor eller intressekassor, vilkas ändamål kan sammanfattas sålunda, att de dels hava att för sina medlemmar underlätta gäldandet av utgifterna till skatt genom att medelst avpassade avdrag å medlemmars respektive avlöningar fördela dessa utgifter under hela året, dels att för medlemmar, som sådant önska och därom göra särskild anmälan, på enahanda sätt mottaga och förkovra insättningar avsedda till andra utgifter eller ock rena besparingar, samt att vid behov lämna medlemmarna tillfälliga lån eller på annat sätt bidra till att medlemmarna få en ordnad ekonomi.

Någon meningsskiljaktighet torde icke råda därom, att en sund och lycklig tanke ligger till grund för dessa inrättnings verksamhet. Den kritik, för vilken de varit utsatta, har icke gällt verksamheten som sådan, utan dels att den i de fall, då den stått under arbetsgivarens ledning, syntes ägnad att mera än önskligt bringa

arbetstagarnas enskilda ekonomi under arbetsgivarnas iakttagelse och kontroll, dels att den i vissa fall förbundet med ett tillhandahållande av varor åt delägarna, vilket befarats kunna leda till ett s. k. trucksystem. Ingen av dessa anmärkningar äger emellertid tillämpning på intressekontor eller intressekassor, vilka intaga en i förhållande till arbetsgivaren fristående ställning.

Att sådana fristående intressekontor eller intressekassor icke i större antal kommit till stånd, torde bero därpå, att organisationen och driften av desamma kräva för ändamålet anställd och utbildad personal och att igångsättandet därför är förenat med viss ekonomisk risk, därest ej stor anslutning vinnes. Det skulle därför vara till stor fördel, om intressekontorsverksamheten kunde anknytas till de redan bestående inrättningar med likartat syfte, som förefinnas i våra sparbanker.

Det är emellertid tveivelaktigt, huruvida det är förenligt med gällande sparbankslagstiftning, att sparbankerna upptaga intressekontorsverksamhet.

I lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker stadgas nämligen i § 1, att med sparbank förstås penninginrättning, som utan rättighet för dess stiftare eller dessas rättsinnehavare att tillgodonjuta andel i den vinst, som å rörelsen kan uppkomma, har till ändamål att av allmänheten till förräntande mottaga penningar och genom räntans läggande till huvudstolen dem ytterligare förkovra samt medlen i mån av uppsägning återbetala, dels i § 11, att sparbank ej må driva inlåningsrörelse under annan form än i 1 § omförmäls. Det kan då åtminstone ifrågasättas, huruvida sparbank, såsom vid intressekontorsrörelse erfordras, äger åtaga sig vare sig att efter uppdrag av insättare direkt hos dennes arbetsgivare lyfta avdrag å lönen för att därmed verkställa insättningar å insättarens konto eller att för insättarens räkning av hans tillgodohavande omedelbart bestrida sådana likvider av t. ex. skatter, försäkrings- och medlemsavgifter, hyror, barnuppföstringsbidrag, räntor, amorteringar m. m., vilka det normalt ingår i ett intressekontors uppgift att efter därom träffad överenskommelse ombesörja.

Undanröjandet av sålunda till äventyrs befintliga hinder i sparbankslagstiftningen för sparbanks upptagande av intressekontorsrörelse skulle emellertid uppenbarligen icke komma i strid med nämnda lagstiftnings syfte, vilket ju uteslutande är att förhindra sparbanksverksamhetens införande på banor, vilka äro främmande för eller äventyra uppnåendet av sparbankernas ändamål: främjandet av sparsamhet och en sund enskild hushållning.

På den grund synes ett tillägg böra göras på lämpligt ställe i sparbankslagen, som klart berättigar sparbank, vilken finner det önskvärt, att införliva intressekontorsrörelse med sin verksamhet. Ett sådant tillägg synes lämpligen kunna inlagas sist i § 11.»

Bankinspektionen, vars yttrande i föreskriven ordning inhämtats, har i utlåtande den 11 mars 1919 i anledning av motionärens förslag att bereda möjlighet för medverkan från sparbankerna för s. k. intressekontorsverksamhet anfört följande:

»Såvitt bankinspektionen kunnat finna, förefinnes emellertid icke något hinder för sparbank att av en insättare mottaga uppdrag att för insättande i banken lyfta vissa belopp av insättare tillkommande lön. Enligt vad bankinspektionen inhämtat, lär det också redan nu förekomma, att dylika löneavdrag efter överenskommelse mellan arbetsgivare och anställda insättas av de förra för de senares räkning i sparbanker.

*Bankinspek-
tionen.*

Ej heller torde den nu gällande sparbankslagens bestämmelser — möjligen fränsett föreskrifterna i 24 och 25 §§ angående motbok, vilka torde kunna föranleda vissa besvär — utgöra hinder för sparbank att mottaga uppdrag att för insättares räkning av dennes tillgodohavande i sparbanken på visst överenskommet sätt verkställa likvider av honom åliggande utbetalningar. Bestämmelserna i 11 § angående uppsägningstid — vilken för övrigt enligt särskild föreskrift icke är för sparbankerna ovillkorligen bindande — torde härutinnan icke bereda svårigheter, enär de utbetalningar, som kunna komma ifråga från intressekontoren, torde komma att ske vid på förhand kända tidpunkter.

För själva intressekontorsidén torde sålunda redan nu sparbankerna kunna medverka, och vid sådant förhållande synes det ifrågasätta tillägget till 11 § i sparbankslagen icke vara erforderligt.

Bankinspektionen har slutligen ansett sig böra ifrågasätta, huruvida det överhuvud taget kan vara lämpligt att i sparbankslagen införa en bestämmelse av den i motionen föreslagna innebörden. Genom en dylik föreskrift skulle nämligen den uppfattningen kunna göra sig gällande, att sparbankerna borde hava till direkt ändamål att främja intressekontorsverksamheten, vilken likväl måste anses ligga utanför dylika bankers huvudverksamhet. För ett stort antal sparbanker torde en utvidgning av deras verksamhet i berörda hänseende till följd av de mången gång vidlyftiga organisatoriska anordningar, som en dylik utvidgad rörelse måste medföra, kunna bliva betungande, och därtill kommer, att intressekontorsverksamheten i många fall skulle kunna tänkas taga sådan omfattning, att vederbörande sparbanks huvudändamål därigenom kunde komma att lida intrång.»

Utskottet.

Av vad bankinspektionen i ärendet anført framgår, att nu gällande bestämmelser i sparbankslagen icke lägga hinder i vägen för sparbanks verksamhet i det syfte, motionären föreslagit. Med hänsyn härtill och under åberopande av vad bankinspektionen i övrigt framhållit, hemställer utskottet,

att förevarande motion nr II: 177 ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 3 april 1919.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Gustafsson*, *Neiglick*, friherre *Langenskiöld*, *Wickman*, *Enhörning* och *Lindgren* samt

av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Borg*, *Lindvall*, *Persson*, *Olsson* i Berg, *Lovén* och *Hagman*.